

37ste vergadering

Maandag 1 juli 1996

Aanvang 20.00 uur

Voorzitter: Tjeenk Willink

Tegenwoordig zijn 59 leden, te weten:

Baarda, De Beer, G. van den Berg, J.Th.J. van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Van den Broek-Laman Trip, Cohen, Van Dijk, Van Eekelen, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glastra van Loon, Van Graafeiland, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hessing, Van Heukelum, Hirsch Ballin, Hofstede, Jaarsma, De Jager, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Lycklama à Nijeholt, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pit, Pitstra, Le Poole, Postma, Rensema, Rongen, Roscam Abbing-Bos, Schoondergang-Horikx, Schuyer, Staal, Talsma, Tjeenk Willink, Tuinstra, Varekamp, Ter Veld, Veling, Verbeek, Vriskoop, Werner, Wiegel, De Wit, W. Itgens, Van de Zandschulp, Zijlstra en Zwerver,

en mevrouw De Boer, minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, en de heer Kohnstamm, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Grol-Overling, wegens ziekte;

Holdijk, wegens verblijf buitenslands, ook morgen;

Dees en Glasz, wegens verblijf buitenslands;

Luimstra-Albeda, Braks, Eversdijk, L.M. van Leeuwen en Schuurman, wegens bezigheden elders.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze vergadering.)

De **voorzitter**: Aangezien voor verschillende verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd, voor algemene maatregelen van bestuur en voorgenomen rechtshandelingen die zijn voorgehangen en gedrukt onder de nummers 17741, nr. 13 (herdruk), 24708, 24759 (R1573), 24774, nr. 1 (herdruk), en 24779 de termijn is verstreken, stel ik vast dat er wat deze Kamer betreft geen behoefte bestaat aan uitdrukkelijke goedkeuring van deze verdragen, AMvB's en voorgenomen rechtshandelingen.

Op advies van de vaste commissie voor Onderwijs stel ik aan de Kamer voor, vast te stellen dat er wat deze Kamer betreft geen behoefte bestaat aan uitdrukkelijke goedkeuring van de voorgehangen AMvB's, gedrukt onder de nrs. 24768 en 24769, waarvoor de termijn nog niet verstreken is.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van de volgende **voorstellen van de commissie voor de Verzoekschriften**:

- Adres van M.B. te G., met betrekking tot kwijtschelding van een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXII);
- Adres van B.E.N.t.H. te V., met betrekking tot kwijtschelding van een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXIII);
- Adres van J.B.-H. te H., met betrekking tot terugvordering van individuele huursubsidie (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXIV);
- Adres van J.P.v.W.v.D. te D., met betrekking tot een betalingsregeling voor een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXV);
- Adres van J.d.J. te H., met betrekking tot kwijtschelding van een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXVI);
- Adres van B.H. te M., met betrekking tot kwijtschelding van een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXVII);
- Adres van V.A. te A., met betrekking tot kwijtschelding van een belastingaanslag (gedrukt stuk Eerste Kamer, 1995-1996, nr. XXVIII).

De **voorzitter**: Ik stel voor, de conclusies van de commissie over te nemen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van de voorstellen van (rijks)wet:

- **Wijziging van de Wet voorkoming verontreiniging door schepen, de Wet bestrijding ongevallen Noordzee en de Wet**

Voorzitter

op de economische delicten in verband met richtlijn nr. 93/75/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 13 september 1993 betreffende de minimumeisen voor schepen die gevaarlijke of verontreinigde goederen vervoeren en die naar of uit de zeehavens van de Gemeenschap varen (PbEG L 247) (24271);

- Wijziging van de Kieswet en de Gemeentewet ter uitvoering van richtlijn nr. 94/80/EG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 19 december 1994 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actieve en passieve kiesrecht bij gemeenteraadsverkiezingen ten behoeve van burgers van de Unie die verblijven in een Lid-Staat waarvan zij de nationaliteit niet bezitten (24664);

- Goedkeuring van het Akkoord betreffende Gemeenschapsoctrooien; Luxemburg, 15 december 1989 (Trb. 1990, 121) (23953, R1524);

- Wijziging van het Burgerlijk Wetboek en de Ambtenarenwet in verband met het verbod tot het maken van onderscheid tussen werknemers naar arbeidsduur (24498);

- Wijziging van de Wet educatie en beroepsonderwijs in verband met decentralisatie van regelgeving op arbeidsvoorwaardelijk terrein, alsmede wijziging van enkele andere wetten (decentralisatie rechtspositieregeling educatie en beroepsonderwijs) (23946).

Deze voorstellen van (rijks)wet worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet voorkeursrecht gemeenten (24235).

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Werner** (CDA): Mijnheer de voorzitter! De thans voorliggende wijziging van de Wet voorkeursrecht gemeenten voorziet in een verruiming van het toepassingsbereik van het voorkeursrecht en in een aantal

procedurele vereenvoudigingen met als doel, de onderhandelingspositie en daarmee de regiefunctie van de gemeenten te verbeteren in het realiseren van de doeleinden van de ruimtelijke ordening. De CDA-fractie heeft zich allereerst de vraag gesteld of er voldoende redenen zijn die een uitbreiding van het voorkeursrecht kunnen rechtvaardigen. Immers, in de zienswijze van onze fractie is een aantasting van een onbelemmerd kunnen uitoefenen van het eigendomsrecht alleen aanvaardbaar indien een aanmerkelijk publiek belang zulks rechtvaardigt. Het afgelopen decennium heeft zich een aantal ontwikkelingen voorgedaan die het vraagstuk van de ruimtelijke inrichting in ons land aanzienlijk complexer hebben gemaakt, gepaard gaande aan een grote verandering in de beleidsvoering op de verschillende relevante beleidsterreinen. Zo heeft de ontwikkeling in het volkshuisvestingsbeleid ertoe geleid, dat het realiseren van de bebouwings-taakstelling steeds meer een zaak van marktpartijen is geworden en is een meer marktgerichte benadering tot stand gekomen. Projectontwikkelaars, aannemers en soms ook beleggers zijn hierin meegegaan en zijn ertoe overgegaan, grond aan te kopen of opties tot aankoop te nemen op grond die potentieel in aanmerking zou kunnen komen voor het realiseren van verstedelijkings-taakstellingen. Daarmee zijn de gemeenten in toenemende mate in een afhankelijkheidssituatie geplaatst in het kader van hun taak om de doeleinden op het terrein van de ruimtelijke ordening en de verstedelijking ook waar te maken. Dit kan in conflict komen met het algemeen belang, zoals de bouw van betaalbare woningen in de sociale-huursector en het tot stand brengen van publieke voorzieningen. Voorts heeft deze ontwikkeling er ook toe geleid, dat grondspeculatie de prijzen soms onnodig opdrijft. Het realiseren van betaalbare woningen voor de lagere inkomensgroepen is daardoor soms in het nauw gekomen.

Een tweede ontwikkeling is het steeds schaarser worden van bouwlocaties. De ruimtelijke inrichting van ons land is nu eenmaal bij uitstek een overheids-taak. Vele alternatieve aanwendings-mogelijkheden van de schaarse ruimte, zoals het behoud van natuurgebieden, dorps- en stadsgezichten, landbouw en veeteelt, weg-

en waterverbindingen, infrastructuurprojecten en bedrijfsterreinen, vechten om de voorkeur. Gemeenten hebben daarin een steeds belangrijker plaats gekregen en dienen dan ook over een toereikend instrumentarium te beschikken om de doeleinden van de ruimtelijke ordening te kunnen realiseren. Voorts brengt de door de overheid gecreëerde schaarste aan bouwlocaties ook een omvangrijke stijging van de grondprijzen met zich en het voorkeursrecht kan daar een zekere dempende invloed op uitoefenen.

Ten slotte de derde ontwikkeling. Als gevolg van het voorgaande zijn alleen de zeer kapitaalkrachtige projectontwikkelaars en bouwmaatschappijen nog in staat om in de bouwmarkt mee te dingen naar opdrachten in de verstedelijkings-taakstelling en weten zich soms in bepaalde regio's een monopoliepositie te verwerven door de aankoop van grond. Dit komt de concurrentiepositie in de bouw niet ten goede, omdat de kleinere aannemers die niet over deze mogelijkheden beschikken, daarmee dikwijls in een nadelige positie worden gemanoeuvreed.

Alles overziend, is onze fractie van mening dat zich inderdaad omstandigheden kunnen voordoen die het wenselijk maken dat behalve de mogelijkheid van de onteigening van grond ± en mogelijk ook nog andere instrumenten ± het instrument van het voorkeursrecht, zij het, zoals ook in de toelichting wordt gesteld, niet als een onmisbaar, maar wel als een uiterst gewenste aanvulling op het instrumentarium kan worden gezien, dat door de gemeenten zou moeten kunnen worden ingezet. Maar, zo zegt onze fractie er dan wel bij, zulks kan alleen dan aan de orde zijn indien het publieke belang daar nadrukkelijk om vraagt. Op dat punt zijn wij, ondanks de in de Tweede Kamer aanvaarde amendementen en de daar gevoerde gedachtenwisseling en met de antwoorden die wij in de schriftelijke voorbereiding op daaromtrent gestelde vragen hebben gekregen, nog niet gerust. Met name artikel 2a geeft geen voldoende helderheid over de vraag, wanneer en onder welke omstandigheden gemeenten dit voorkeursrecht kunnen gaan uitoefenen. Dit artikel, zoals het thans in de wet is opgenomen, zal, indien men niet diepgaand kennis neemt van de gedachtenwisselingen daarover in de